

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtoleta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gold. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 19. julija 1871.

O b s e g: Nekaj o letošnji sviloreji. — Gotovo sredstvo za soseske siromaščine se ogniti. — O cerkvenih ustanovah za uboge, ako bi nasprotovala njih izročitev na občine bistvu ustanove. — Na Snežnik. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Nekaj o letošnji sviloreji.

Iz vipavske doline.

Kakor vsako leto, tako smo si tudi letos Vipavci obilo svilnega semena preskrbeli. Veliko jih je bilo, kateri so po stari navadi lansko svoje ali od kakega prijatla na videz zdravo seme za rejo prihranili, ktero pa se je zdaj večidel prav slabo, nekaj pa srednje, a nekaj tudi prav dobro sponeslo.

Na videz zdrave mešičke ali črve za seme prihranjevati, je toraj le loterija. Loterije se mora pa vsak previden človek ogibati, toraj tudi ne sme po stari navadi si semena preskrbovati. Nekoliko bolj podučeni svilorejci pa je nekaj od gosp. prof. Haberlandt-a iz Gorice, nekaj pa od sl. c. k. kmetijske družbe iz Ljubljane, po stanični ali celični izreji pripravljenega semena si pridobilo. Ti so zdaj s svojim pridelkom zadovoljni, nekteri prav zadovoljni, ker so imeli večidel prav lepe mešičke (kokone). Imamo svilorejce, kateri so iz ene unče pri gosp. Haberlandt-u kupljenega semena čez 80 funtov kokonov dobili, s čemur je lahko vsak svilorejec zadovoljen. Prodajali so jih prve dni rumene po 1 gold. 20 kr. do 1 gold. 40 kr. funt, zdaj 1. julija so pa po 1 gold. 60 kr. do 1 gold. 80 kr. Še dosti lep kup. Zadnji izvaljeni črviči iz staničnega semena so pri nekterih svilorejcih, kjer je bilo premrzlo, podvrženi bili zaspanosti in rumenici (Gelbsucht), za ktero jih je od 1 do 6 odstotkov pod zlo šlo. Zarad telesca (Körperchen) te baže črviči niso poginili, ako so se ravno tu in tam zapazili.

Da so se res po stanični izreji pripravljeni črviči — ako so bili sicer pravilno oskrbovani — najbolje obnesli, temu je tudi to dokaz, da si bodo svilorejci, kateri so tako seme letos imeli, še takega semena preskrbeli in že poprašujejo, kako in kje se bo drugo leto dobilo. Mislím, da bo sl. kmetijska družba tudi drugo leto tega semena pridobila in ga potem po previdnosti med ljudstvo razdelila, kar se bo toliko lažje vresničilo, ker bodo nekteri letos še drugo polovico doplačali, to je, 14 gold. za unčo odrajtali.

Edini pripomoček, svilorejo ne le ohraniti, temuč tudi na višo stopinjo pripraviti, je res do sedaj mikroskopično preiskovanje, o čemur izvrstna „Seidenbauzeitung“ prinaša dokaze, ktere naj bi vsaj vsak bolj izobražen, najpred pa ljudski učitelji brali in nevedno ljudstvo podučevali. Učitelji! roko na prsi, pa popražajte se: ste li že kakega človeka o stanični izreji svilnega semena podučili?

Ker so že zadnje „Novice“ naznanile, da gré letos

8 učiteljev na državne stroške v Gorico, naj bi sl. deželna vlada poskrbela, da bi iz Gorenskega, Dolenskega in Notranjskega vsaj po eden v sviloreji že bolj podučeni učitelji šel, da bi se vsaj ti trije mikroskopično preiskovanje popolnoma naučili, katerim bi potem drugi svilorejci svoje metulje v preiskovanje pošiljali. Tudi vipavska dolina naj bi se ne pozabila, ktera se najbolj s svilorejo peča, in o kateri je že vladina „Laib. Ztg.“ pred dvema mesecema želela, naj bi vsaj ta stran Kranjskega enega v mikroskopu in stanični izreji svilnega semena popolnoma podučenega pregledovalca imela. Zdaj je priložnost, naj se vstreže tem splošno dobrim željam. To preiskovanje se pa le tisti more naučiti, kateri ima veliko prakse o sviloreji, kar „Seidenbauzeitung“ pri marsikteri priložnosti naznanja.

Perja smo letos tako malo in tako slabega imeli, da malokdaj tako. Lansko leto je veliki del ipavske doline huda toča zadela, in po tej toči otolčenim murvam so se večidel vse mlade vejice posušile in toraj letos malo zagnale. Vrh tega je pa še huda burja to spomlad perje hudo raztrgala in tako pokončala, da je pri sviloreji dosti škodovalo.

Kakor že večkrat, tako se je tudi letos pri obrezovanju murvovega perja velika nesreča zgodila.

Mož iz Lož, oče več otrok, obrezava v Samaboru murvo, veja se odlomi, mož z drevesa pade, še enkrat zdihne in na večno zaspi.

Pisavec prosi, naj iz Gorenskega ali Dolenskega kak svilorejec naznani, kako se je sponeslo od sl. c. kr. kmetijske družbe prejeta seme, ktero je bilo tudi po celični napravi pripravljeno.

Gotovo sredstvo za soseske siromaščine se ogniti.

Dosti, rečem, skoro največ revežev dohaja soseskam na vrat na nos s tem, da z dolгови preobloženi posestniki po očitnih dražbah svojo posest zgubijo. Gospodar z vso svojo družino pride na beraško palico, in soseska je po postavah dolžna vse preživljati. Taka nesreča, ki je zadela eno družino, tare vso sosesko. Tej sreči v okom priti, nameruje sledeči nasvet.

Ako pride kako posestvo v soseski po dražbi na prodaj (kant), naj skuša soseska je kupiti; kar znese kup, ona poplača in prepíše kupljeno posestvo na-se, ob enem tudi zbríše vse vknjižene dolgove. Na to odprodá na drobno toliko sveta, da se za vse svoje stroške odškoduje; kar posestva ostane, ga prepusti odgnani družini ali v last ali za začasni vžitek, kakor bolje kaže.